

OKUL ÖNCESİ DÖNEM VE OYUN

Bilindiği üzere okul öncesi eğitim, 0-6 yaş dönemini kapsayan, çocuğun fiziksel, zihinsel, sosyal, duygusal, dil, psiko-motor, öz bakım becerilerini destekleyen sistemli bir eğitimidir. Okul öncesi eğitim çocuğun doğuştan sahip olduğu potansiyeli çeşitli yöntem ve çalışmalarla destekleyip bunu geliştirmek için son derece önemlidir.

Okul öncesi dönemde ki çocuklar yapıları itibariyle gelişime açıktırlar. Bu gelişimi desteklemek için verilen eğitimin yanında çocuğun çeşitli oyunlar oynaması da önemlidir. Oyun çocuğun bedensel yetenekleri geliştirmede, ruhsal durumunu anlamada ve kişiliğini olumlu yönde geliştirmede etkin bir rol almaktadır.

Oyunun önemi:

Oyun aslında gerçek hayatın bir provası niteliğindedir. Çocuk oyun oynarken gerçek hayatta tanık olduklarını taklit edip, yaşadığı durumları tekrar canlandırabilmektedir. Bu taklit etme ve tekrar etme davranışları çocuğun edindiği gerçek hayat tecrübelerini pekiştirerek kalıcı olmasını sağlar.

Çocuklar oyun oynarken hayal güçlerini dışa vururlar. Çocuklar oyun oynayarak eğlenir, enerjilerini doğru yönetir ve gelişim süreçlerini tamamlayıcı adımlar atarlar. Bu nedenle okul öncesi dönem de çocukların oyun oynamalarına yeterli fırsat tanınması son derece önemlidir.

Çocuklar oyun oynarken;

- Kendi yeteneklerinin farkına varırlar.
- Birbirlerinden yeni kelimeler öğrenirler.
- Yaratıcılıkları gelişir.
- Problem çözme becerileri gelişir.
- Yeni kavramlar öğrenirler.(az- çok, büyük-küçük)
- Kurallara uyma, işbirliği, yardımlaşma ve paylaşmayı öğrenirler.
- Sosyal olarak gelişir, yeni arkadaşlar edinirler.
- Denge, el becerisi ve kaslarını geliştirirler.
- İnce ve kaba motor becerilerini geliştirirler.
- Fazla enerjilerini atıp, mutlu olurlar.
- Benlik saygıları ve özgüvenleri gelişir.

Oyunun çocuğun gelişimi üzerinde ki etkileri

Çocuklar oynarken eğlenmek, güzel vakit geçirmenin yanı sıra toplumsal olayları, aile içindeki yaşantılarını, günlük hayatta karşılaştıkları olayları yeniden canlandırırlar. Oyun çocuğun zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal gelişimini desteklemektedir.

Oyunun psiko-motor gelişime etkileri şöyledir;

- Çocuklar doğuştan tepkiye hazır olma, hızlı-durağan hareket etme, dikkat, esneklik gibi yeteneklere sahiptirler. Bu yetenekler oyun ile sağlıklı gelişir.
- Oyun sayesinde çocuk çevresindeki nesnelere tanır ve onları kullanmayı öğrenir.
- Çocuk oyun oynarken büyük ve küçük kaslarını geliştirir.
- Öğrendiği fiziksel hareketleri oyun ile pekiştirir.
- Oyun oynanırken oksijen fazla alındığı için dokular yeterli bir şekilde beslenebilmektedir.
- Hareket etme, esneklik, çeviklik, hız vb. beceriler gelişir.
- İnce motor beceriler ve el-göz koordinasyonu küçük objeler ile oynayarak, kaba motor becerileri ise büyük ve hareketli objeler ile oynaması sonucunda gelişir.
- Bu dönemde oynanan oyunlar çocuğun okul çağında kalem tutabilmesi için ön becerilerini geliştirmektedir.

Oyunun bilişsel gelişime etkileri şöyledir;

- Oyun oynamak çocuklarda hafıza, kişisel kontrol, sözlü konuşma ve sembolik tanıma içinde gelişim ile bağlantılıdır.
- “-mış” gibi yani olmayan bir olayın canlandırıldığı oyunlar çocukların yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir.
- Oyun oynamak çocuğun edindiği bilgi ve tecrübelerin tekrarlanmasını sağlayarak kaybolmasını engeller.
- Oyun oynanırken birçok yeni kavram öğrenilir ve bunları sınama imkânı ortaya çıkar.
- Oyun oynamak çocuğun neden-sonuç ilişkisi kurabilme yeteneğini geliştirir.

Oyunun dil gelişimine etkileri şöyledir;

- Oyun oynamak çocuğun kelime haznesinin gelişmesine, düzgün cümleler kurabilmesine, duygularını rahat ifade etmesine ve fikirlerini özgürce paylaşabilmesine fırsat tanır.

Oyunun sosyal-duygusal gelişime etkileri şöyledir;

- Çocuklar oyun sayesinde çevresinde ki insanlarla nasıl iletişim kuracağını, nasıl davranması gerektiğini ve toplumsal kuralların neler olduğunu öğrenirler.
- Oyun oynamak çocuğa duygularını kontrol etme, ifade etme ve yaşama becerisini kazandırır.
- Oyun oynamak çocuğun ilgilerini ortaya çıkarır ve ifade edemediği ruhsal sorunları (kızgınlık, üzüntü, öfke vb.) ifade etmesine fırsat tanır.

Gelişim dönemlerine göre oyun

1-3 yaş arası çocuklar; harekete, sese ve tekrara dayalı oyunları severler. Nesnelere üst üste dizme, devirme, yuvarlama ve dağıtmaktan hoşlanırlar.

4 yaşında ki çocuklar; grup oyunlarını ve yarışmaları severler. Dikkate dayalı ve kuralla dayalı oyunlarda başarılı olurlar.

5-6 yaşlarında ki çocuklar; cinsiyete göre oyun seçerler. Anne baba veya yakın çevresinden tanıdıkları kişileri izleyip oyunlarında onların tavır ve hareketlerini canlandırır.

Oyun seçimi ve dikkat edilmesi gereken hususlar

- Her çocuğun karakter yapısı ve öğrenme şekli farklıdır. Aileler çocukları için oyun seçerken çocuğunu iyi tanıyıp, onun ilgi alanına uygun, dikkatini çeken oyunları tercih etmelidirler.
- Dikkat geliştirici ve öğretici oyunlar tercih edilmelidir. Fiziksel oyunların yanında bilişsel ve zihinsel gelişimi destekleyici akıl ve zekâ oyunları tercih edilip bu oyunların çocukla birlikte oynanması yararlıdır.
- Çocuklara oyun öğretirken amaç sadece kurallara öğretmek değil oyunun nasıl ilginç ve eğlenceli olduğunu göstermek oyunun sevilmesini sağlamaktır.
- Ailelerin çocuklarla oyun oynarken dikkat etmesi gereken önemli bir nokta ise çocukların kolay sıkılma durumlarıdır. Bu durum karşısında ısrarcı olunmaması, çocuğa karşı anlayışlı olup ilgisini çekecek yeni etkinlikler bulunması faydalı olacaktır.
- Gerektiğin de bu konu hakkında bir uzman görüşünden faydalanmak yararlı olacaktır.

Okul öncesi dönemde tercih edilebilecek bazı oyunlar şu şekildedir;

- Akıl ve zekâ oyunları
- Az sayıdan oluşan büyük parçalı yap-bozlar
- Resimler arasında fark ve eş bulma oyunları
- Labirent tamamlama
- Noktaları tamamlama
- Tangram, birim küpler
- Üçtaş, dokuztaş
- Mangala vb.